

Holnap mutatják be a Komáromi Jókai Színházban Spiró György könyörtelen társadalomrajzát

Egyszemélyes közösségek

Valló Péter, Kossuth-díjas rendező harmadízben rendez Komáromban. Most egy teljesen naprakész történetet állít színpadra, Spiró György *Príma környék* című tragikomédiáját, mely az előregedő társadalom problematikáját boncolgatja mehökkentő, szívszorító módon.

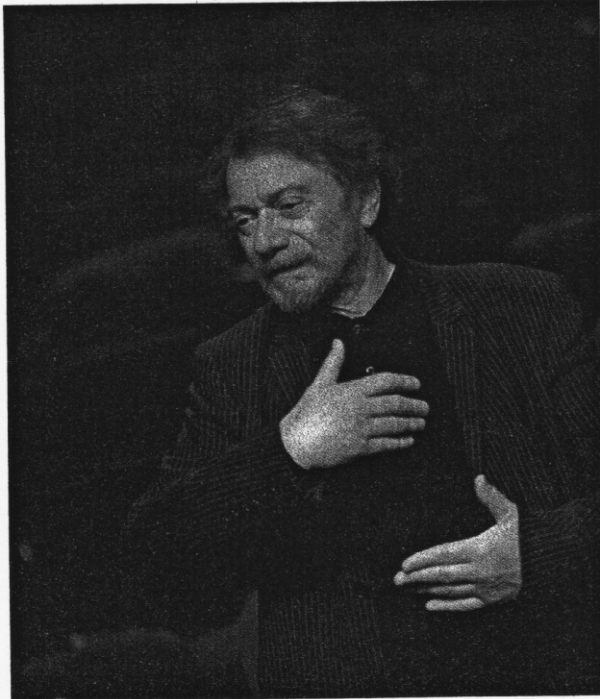
VARGA EMESE

Ha van kortárs magyar drámaíró, aki nem érezheti a mellőzöttséget s nem mondhatja, hogy nem játsszák a darabjait, akkor az Spiró György. Mít gondol, mi lehet Spiró színházi népszerűségének a titka?

Spiró darabjainak megjelenését mindig nagyon komoly viták övezik, mert tradicionális értelemben nem igazi színdarabok, viszont égetően fontos kérdésekről szólnak. Nagyon akkurátusan felkészülő, nagyon nagy ismeretanyaggal dolgozó szerző, komoly hivatkozási apparátus van mögötte, semmi nincs a véletlenre bízva. Égető problémákkal foglalkozik, még mielőtt ezek a problémák perfruálódnának. Olykor ezek a darabok még a „fantasztikus irodalom” kategóriában vannak, s mire eljutnak a kiadástól a bemutatásig, valószínűsége válnak.

A *Príma környék* színpadon talán még a drámánál is pesszimistább, hiszen kiegészül egy világvége-vízióval. Miért hangolta még borúsabbra az előadást?

Változó kormánypolitikák között életem Magyarországon, s az az érzésem, hogy a legégetőbb kérdésekre soha sincsenek válaszok, vagy csak rossz válaszok vannak. Az ember úgy érzi magát, mintha egy

(Kiss Gábor felvétele)

gyorsvonaton ülne, mely a semmibe robot. Itt konkrétan az előregedő társadalom problémáit járjuk körül, ami világszerte ismert jelenség, de nálunk még csak elméletben sem született megoldás. Egyik nap emelni akarnak a nyugdíjkorhatáron, de akkor felhangzik egy kórus, hogy mi lesz a fiatalok elhelyezkedésével. Másnap azt mondják, 62 évesen mindenki húzzon el nyugdíjba. De a mai világban, ahol 40 éves nők szülnék 50 éves férfiaknak gyereket, és ott állnak a 60 éves emberek 10 éves gyerekekkel. Ha őket elhajtják nyugdíjba, családok halnak éhen... Az elhülyülő társadalom problémája legalább ekkora. A Prah (egy másik Spiró-darab, a szerk. megj.) a végzetesen megosztott társadalom problémájával foglalkozott, ami azóta csak tovább radikalizálódott. Nyilván erre a művészetnek kell legalább a kérdésfelvetés szintjén reagálnia. Mert a politika aktu-

ális, napi célokat görget magától.

A térbeli megoldás sem klasszikus. A nézők felköltöznek a színpadra, a vadászok a nézőtérre, „garázdálkodnak”. Miért volt erre szükség?

A színház vezetésével meggyeztünk, hogy tekintsük ezt egy stúdióelőadásnak. Így is nagyon progresszívnek tartom a vezetéset, hogy bevállalt egy ilyen darabot. Nagyon sok vidéki színházat ismerek, ahol ezt nem mernék megtenni, mert azt mondanák, hogy nem lesz sikeres. És nagyobb az esély a sikerre, ha egyszerre csak százhatvanan nézik, mintha háromszázhatvanan. Itt minden fordítva van. A normális az lenne, hogy egy munkában megfáradt idős ember, családja körében, unokái által pusztogatva leéli öreg napjait, elborozgat a diófa alatt, jókat eszik, amit a menyegyer, felesége főz neki, s derűsen emlékezik a múltra.

Na, ebben a darabban ennek épp a fordítottja történik. Ezért én is mindent megfordítottam. Aminek fölfele kéne mennie, az lefele jön, ami elől van az hátra került... Ebben a vízióban a probléma kivetítődik az egész társadalomra. Ez nemcsak nyolc ember története, ez mélyen be van ágyazva a gondolkodásunkba, nemzetkaraktérológiánkba. És erre drámai módon fel akartam hívni a figyelmet, holott sokáig egy vígjátékot nézünk, igaz, tragikus felhangokkal. De ezen problémák szőnyeg alá söprésével az egész nemzet dől össze.

De senki nem szól, senki nem tesz semmit, ahogy Spiró szereplői sem...

Ők érzik, hogy rettenetes dolog történik, de azt is érzik, hogy egyáltalán nem tudnak jobb megoldást erre. Ilyenek vagyunk. Ez a legsötétebb cinosság vagy inkább bűnrészeség. Biztos mondhatnánk, hogy a pénz a megoldás, de az egyik darabbeli családnak mondjuk, lenne pénze arra, hogy apukát elhelyezze. A másik esetben sem a pénzen múlik az anyalánya kapcsolat. Elképesztő a közöny, az elidegenedettség. Egyszemélyes közösségek vannak. Nincsenek kapcsolatok. Nincs felelősségvállalás.

Ön szerint, hogy fogadja a közönség ezt a témát?

Nem számítok fáklýásmenetere, de nyilván lesz egy szűk kör, amely nagyon díjazni fogja, hogy egy ilyen hang megszólal. A Prah az a mai napig játszószínház Komáromban, s nyilván aki azt megnézte, ezt is meg fogja nézni, mondván, ha egyszer nekem ez a világ bejött, másodszor is érdekes lehet. Kell, hogy legyen pár ezer ember, akit ez érdekel, s ha lesz ennyi, akkor elég jól elvagyunk, mert egy olyan „példányszámban” juttatunk el valamit a közönséghez, amit a dráma nyomtatott formában nem tud produkálni...

Szapphó

Finta Éva Szapphó című kötete pontból is érdekes, kor poétikailag kus szöveg. Erő Szapphó afféle tézisként elgönc formálja, akinek mássága a nő, ki ve a kisebbségi

Cselkrit

szerep kárpátalji (sú) hierarchikus, ben nyer értelme

Basku Anita A ta Éva-féle alap vissza az által Szapphó-képre: vesszük, Szapphó volt, megteremtő nőköltő, kvázi alakját, s – legalább manapság hadd változata s: törődött az elvá a férfi, hol a gyümölcsseit sz Természetesen pont anakronis Szapphó terer mindazt, amit a számlál, hanem recepció egyik, kissé felületes, ága. Amit Szapphó remtett, arról a szövegtörzst vágy (főként az igazítható az „el hiszen a test ös sáról szól, mely lan, épp ezért le és traumák for hatatlan, de tan tó: és ebben a dokumentációb phó újszerűség gőcponjtja. A jó lóan működik: játszhatatlan é kumentálja. De lematikus még kötete? Mert ér

Ennél magasabb áron még nem kelt el Galanda-alkotás – 151 ezer eurót fizettek a képért

Aukciós „világrekord”

ÚJSZÓ-HÍR

A minap a párizsi Musée d'Orsay megvásárolta Rippl-Rónai József egyik alkotását

legmagasabb áron értékesített hazai alkotásainak tízes listájára. Galanda képe a kikiáltási ára több mint duplájáért kelt el. Mikulás Galanda az évik

Bocsána

New York. / sorozat evik f